

Maqasid Syariah sebagai Teras Pembangunan Hotel Patuh Syariah di Malaysia

Maqasid Syariah as the Foundation for the Development of Shariah-Compliant Hotels in Malaysia

Siti Nur Husna Abd Rahman^{1*}, Adibah Bahori², Khairah Ismail³

^{1,2,3}*Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA Cawangan Negeri Sembilan, 71300, Negeri Sembilan, Malaysia*

ARTICLE INFO

Article history:

Received 2 July 2026

Revised 10 August 2026

Accepted 19 August 2026

Published 30 September 2026

Keywords:

Halal Hospitality

Halal Tourism

Islamic Hospitality Industry

Maqasid Syariah

Shariah-Compliant Hotel

Katakunci:

Hospitaliti Halal

Hotel Patuh Syariah

Maqasid Syariah

Industri Hospitaliti Islam

Pelancongan Halal

DOI:

10.24191/jhsmr.v2i2.11988

ABSTRACT

The halal tourism and Islamic hospitality industry continues to expand in line with rising demand for services that comply with Shariah principles. However, Shariah-compliant hotel development in Malaysia remains constrained by fragmented standards, conceptual confusion between Muslim-friendly and Shariah-compliant hotels, and inconsistent operational implementation. This conceptual paper employs qualitative library research and document analysis of scholarly literature, MS2610:2015, the Malaysian Halal Certification Procedure Manual, MHMS 2020, and the MFAR 0001:2024 guideline. The analysis integrates the five Maqasid Shariah dimensions with authoritative operational requirements. It proposes a measurable conceptual framework comprising five compliance domains: religious governance and halal assurance (*hifz al-Din*), safety and hygiene (*hifz al-Nafs*), control of intoxicants and harmful entertainment (*hifz al-'Aql*), privacy and family protection (*hifz al-Nasl*), and ethical finance, asset and data protection (*hifz al-Mal*). Each domain is assessed through documentary evidence, field observation, audit records, and corrective action. The framework offers an actionable basis for hotel self-assessment, regulatory alignment, and future empirical validation in Malaysia.

^{2*}Corresponding author. E-mail address: snhusna@uitm.edu.my

ABSTRAK

Industri pelancongan halal dan hospitaliti Islam terus berkembang selaras dengan peningkatan permintaan terhadap perkhidmatan yang mematuhi prinsip syariah. Namun, pembangunan hotel patuh syariah di Malaysia masih berhadapan dengan standard yang terpisah, kekeliruan konsep antara hotel mesra Muslim dengan hotel patuh syariah serta pelaksanaan operasi yang tidak seragam. Kertas konsep ini menggunakan kajian kepustakaan dan analisis dokumen terhadap literatur ilmiah, MS 2610:2015, Manual Prosedur Pensijilan Halal Malaysia, MHMS 2020 dan Garis Panduan MFAR 0001:2024. Analisis mengintegrasikan lima dimensi Maqasid Syariah dengan keperluan operasi berautoriti. Kajian mencadangkan kerangka konseptual yang boleh diukur melalui lima domain pematuhan, iaitu tadbir urus agama dan jaminan halal (*hifz al-Din*), keselamatan dan kebersihan (*hifz al-Nafs*), kawalan bahan memabukkan serta hiburan mudarat (*hifz al-'Aql*), privasi dan perlindungan keluarga (*hifz al-Nasl*), serta kewangan beretika, perlindungan aset dan data (*hifz al-Mal*). Setiap domain dinilai melalui bukti dokumen, pemerhatian lapangan, rekod audit dan tindakan pembetulan. Kerangka ini menyediakan asas praktikal untuk penilaian sendiri hotel, penyelarasan kawal selia dan pengesahan empirikal pada masa hadapan.

1. PENDAHULUAN

Industri berkembang pesat selaras dengan peningkatan populasi Muslim global serta kesedaran pengguna terhadap kepentingan produk dan perkhidmatan yang mematuhi prinsip syariah. Dalam konteks pelancongan, pelancong Muslim kini bukan sahaja menitikberatkan aspek penginapan yang selesa, malah turut memberi perhatian terhadap elemen halal, kemudahan ibadah, makanan halal, privasi serta suasana persekitaran yang selari dengan nilai Islam. Situasi ini telah mendorong pertumbuhan industri hospitaliti halal termasuk pembangunan hotel patuh syariah di pelbagai negara Islam dan bukan Islam (Han et al., 2024; Wan Kamarudin et al., 2025).

Malaysia merupakan antara negara yang aktif mempromosikan pelancongan halal dan sering diiktiraf sebagai destinasi mesra Muslim terbaik dunia berdasarkan penarafan Global Muslim Travel Index (GMTI). Kejayaan ini dipengaruhi oleh sokongan kerajaan, kewujudan sistem pensijilan halal yang tersusun serta pembangunan ekosistem industri halal yang semakin menyeluruh. Selain itu, standard Malaysian Standard MS2610:2015 *Muslim Friendly Hospitality Services* turut diperkenalkan bagi membantu pengusaha hotel menyediakan perkhidmatan yang lebih menepati kehendak syariah dan keperluan pelancong Muslim (Samori et al., 2023; Islamic Tourism Centre, 2024). Walau bagaimanapun, pelaksanaan hotel patuh syariah di Malaysia masih berada pada tahap yang memerlukan penambahbaikan khususnya dari aspek standardisasi, tadbir urus syariah dan pelaksanaan operasi secara menyeluruh. Standard tersebut diterbitkan oleh Department of Standards Malaysia sebagai keperluan perkhidmatan hospitaliti mesra Muslim (Department of Standards Malaysia, 2015).

Tambahan pula, masih terdapat kekeliruan dalam kalangan pengusaha dan pengguna berkaitan perbezaan antara konsep “*Muslim-friendly hotel*” dengan “*Shariah-compliant hotel*”. Hotel mesra Muslim lazimnya memenuhi keperluan asas pelancong Muslim, manakala hotel patuh syariah menuntut penerapan prinsip syariah pada tadbir urus, kewangan, sumber manusia dan keseluruhan operasi. Literatur mutakhir menunjukkan bahawa ketidakseragaman istilah, standard dan amalan masih menjejaskan kefahaman

industri serta keyakinan pengguna (Nik Abdullah et al., 2024; Rahim et al., 2025; Wan Kamarudin et al., 2025).

Sehubungan itu, pendekatan Maqasid Syariah dilihat mampu menjadi asas penting dalam pembangunan hotel patuh syariah yang lebih sistematik dan lestari. Maqasid Syariah merujuk kepada objektif utama syariah yang bertujuan memelihara lima aspek utama kehidupan manusia iaitu agama (*hifz al-Din*), nyawa (*hifz al-Nafs*), akal (*hifz al-'Aql*), keturunan (*hifz al-Nasl*) dan harta (*hifz al-Mal*). Pendekatan ini bukan sahaja menekankan aspek pematuhan hukum semata-mata, malah turut memberi perhatian terhadap kesejahteraan, keselamatan, kebersihan, integriti dan kemaslahatan pengguna dalam keseluruhan operasi hospitaliti Islam (Auda, 2008; Nik Abdullah et al., 2024).

Dalam konteks pembangunan hotel patuh syariah, elemen Maqasid Syariah boleh diterjemahkan kepada keperluan operasi yang boleh disahkan, termasuk kemudahan ibadah, jaminan makanan halal, penjagaan privasi, pengurusan kewangan beretika, keselamatan dan kebersihan. Keperluan tersebut perlu dirujuk silang dengan MS 2610:2015, MPPHM 2020, MHMS 2020 dan MFAR 0001:2024 supaya prinsip normatif mempunyai bukti pematuhan yang jelas (Islamic Tourism Centre, 2024; JAKIM, 2020a, 2020b).

Justeru, artikel ini bertujuan untuk membincangkan peranan Maqasid Syariah sebagai teras pembangunan hotel patuh syariah di Malaysia. Kajian ini turut mengenal pasti cabaran utama dalam pelaksanaan hotel patuh syariah serta menganalisis bagaimana pendekatan Maqasid Syariah dapat menyumbang kepada pembangunan model hospitaliti halal yang lebih holistik, sistematik dan mampan.

2. SOROTAN LITERATUR

2.1 Konsep Pelancongan Halal dan Hospitaliti Islam

Pelancongan halal merujuk kepada aktiviti pelancongan yang dilaksanakan selaras dengan prinsip syariah serta mengambil kira keperluan khusus pelancong Muslim. Keperluan tersebut merangkumi penyediaan makanan dan minuman halal, kemudahan penginapan yang sesuai, ruang ibadah, arah kiblat, maklumat waktu solat, penjagaan privasi serta persekitaran yang tidak bercanggah dengan nilai Islam. Konsep ini memberikan peluang kepada pelancong Muslim untuk menjalankan aktiviti pelancongan tanpa mengabaikan kewajipan agama dan batasan syariah sepanjang perjalanan.

Pelancongan halal tidak bermaksud bahawa sesuatu destinasi atau perkhidmatan hanya boleh dinikmati oleh pelancong Muslim. Sebaliknya, konsep ini menawarkan kemudahan tambahan yang memenuhi keperluan berasaskan agama, di samping mengekalkan ciri perkhidmatan yang inklusif kepada semua pelancong. Nilai seperti kebersihan, keselamatan, keselesaan, privasi, layanan beretika dan ketelusan maklumat bersifat sejagat serta boleh memberikan manfaat kepada pelanggan tanpa mengira agama dan latar belakang. Oleh itu, pembangunan pelancongan halal berpotensi memperluas segmen pasaran dan meningkatkan daya saing sesuatu destinasi.

Konsep pelancongan halal semakin berkembang seiring dengan peningkatan populasi Muslim global, pertumbuhan kelas pertengahan Muslim dan kesedaran pengguna terhadap kepentingan produk serta perkhidmatan yang mematuhi syariah. Pelancong Muslim kini bukan sahaja menilai aspek harga, lokasi dan keselesaan, tetapi turut mempertimbangkan ketersediaan makanan halal, kemudahan ibadah, persekitaran mesra keluarga dan integriti maklumat yang diberikan oleh penyedia perkhidmatan. Perubahan tersebut telah mendorong hotel, syarikat penerbangan, restoran, agensi pelancongan dan pengurusan

destinasi untuk menyediakan perkhidmatan yang lebih responsif terhadap keperluan pelancong Muslim (Wan Kamarudin et al., 2025).

Industri pelancongan halal turut menjadi salah satu segmen penting dalam ekonomi Islam kerana melibatkan rangkaian produk dan perkhidmatan yang luas. Perkembangannya bukan sahaja memberikan manfaat kepada sektor penginapan, tetapi turut merangsang pertumbuhan industri makanan halal, pengangkutan, peruncitan, rekreasi, teknologi pelancongan dan perusahaan kecil serta sederhana. Ekosistem pelancongan halal yang tersusun dapat mewujudkan peluang pekerjaan, meningkatkan pendapatan komuniti tempatan dan menarik kedatangan pelancong antarabangsa. Oleh itu, sektor ini mempunyai potensi besar untuk menyumbang kepada pembangunan ekonomi negara dan memperkukuhkan daya saing industri hospitaliti pada peringkat global.

Hospitaliti Islam pula merujuk kepada penyampaian layanan dan perkhidmatan yang berasaskan nilai, etika dan prinsip Islam. Konsep hospitaliti Islam tidak terhad kepada penyediaan makanan halal atau kemudahan ibadah kepada pelanggan Muslim. Sebaliknya, ia turut menekankan nilai akhlak seperti amanah, kejujuran, ihsan, kesopanan, keadilan dan penghormatan terhadap tetamu. Nilai tersebut perlu diterapkan dalam hubungan antara pihak pengurusan, pekerja, pelanggan, pembekal dan masyarakat setempat.

Menurut Wan Kamarudin et al. (2025), amalan hospitaliti mesra Muslim dan patuh syariah merangkumi aspek yang lebih luas seperti kemudahan ibadah, makanan yang diperakui halal, penjagaan privasi, etika perkhidmatan dan kawalan operasi. Pendekatan tersebut turut memberikan perhatian kepada kebersihan, keselamatan, kesejahteraan pelanggan dan tanggungjawab sosial organisasi. Oleh itu, kualiti hospitaliti Islam tidak hanya diukur melalui kewujudan simbol atau kemudahan fizikal, tetapi turut dinilai berdasarkan cara perkhidmatan dirancang, diurus dan disampaikan kepada pelanggan.

Dalam konteks pengurusan hotel, hospitaliti Islam boleh diterapkan melalui layanan yang mesra dan tidak diskriminatif, penyampaian maklumat yang benar, perlindungan privasi pelanggan, pengurusan aduan yang adil serta penyediaan persekitaran yang selamat dan bersih. Pihak hotel juga perlu memastikan pekerja memahami keperluan pelanggan Muslim dan mampu memberikan maklumat yang tepat mengenai makanan halal, arah kiblat, ruang solat serta kemudahan yang disediakan. Latihan pekerja menjadi penting bagi memastikan prinsip hospitaliti Islam diterjemahkan secara konsisten dalam interaksi harian dengan pelanggan.

Pembangunan pelancongan halal dan hospitaliti Islam memerlukan penglibatan pelbagai pihak. Kerajaan berperanan menggubal dasar, menyediakan infrastruktur dan mempromosikan destinasi mesra Muslim. Badan pensijilan halal bertanggungjawab memastikan integriti makanan, minuman dan perkhidmatan berkaitan, manakala institusi agama memberikan panduan berhubung hukum serta keperluan syariah. Pengusaha hotel pula bertanggungjawab menterjemahkan standard dan garis panduan tersebut kepada prosedur operasi, latihan pekerja dan mekanisme pemantauan yang berkesan. Kerjasama antara pihak berkepentingan penting bagi memastikan pelaksanaan pelancongan halal dilakukan secara sistematik, konsisten dan dipercayai oleh pengguna (Samori et al., 2023).

Di Malaysia, pembangunan pelancongan halal disokong melalui pelbagai dasar, standard dan program pengiktirafan. Antaranya termasuk MS 2610:2015 Muslim Friendly Hospitality Services yang menyediakan panduan berkaitan perkhidmatan hospitaliti mesra Muslim. Selain itu, Islamic Tourism Centre memperkenalkan Muslim-Friendly Tourism and Hospitality Assurance and Recognition (MFAR)

bagi memberikan pengiktirafan kepada premis serta perkhidmatan pelancongan yang memenuhi keperluan pelancong Muslim. Garis Panduan MFAR 0001:2024 menetapkan keperluan berkaitan pendaftaran premis, makanan halal, pelantikan wakil MFAR, kemudahan ibadah, kebersihan dan penyediaan bilik penginapan yang sesuai (Islamic Tourism Centre, 2024). Portal rasmi kerajaan Malaysia turut menyediakan senarai hotel mesra Muslim sebagai rujukan pengguna dan pemain industri (Malaysia.gov.my, 2026).

Malaysia juga aktif mempromosikan destinasi mesra Muslim, memperkukuhkan sistem pensijilan halal dan membangunkan ekosistem industri halal secara menyeluruh. Kedudukan Malaysia sebagai antara destinasi pelancongan mesra Muslim utama dunia berdasarkan laporan Global Muslim Travel Index menunjukkan kekuatan negara dari segi kemudahan ibadah, akses kepada makanan halal, keselamatan dan sokongan institusi (CrescentRating, 2024). Pengiktirafan tersebut memberikan kelebihan kepada Malaysia untuk menarik pelancong Muslim dari rantau Asia, Timur Tengah dan pasaran antarabangsa yang lain.

Walau bagaimanapun, kedudukan tersebut perlu disokong oleh pelaksanaan standard yang konsisten dalam kalangan pemain industri. Promosi sebagai destinasi mesra Muslim perlu diterjemahkan kepada pengalaman sebenar yang memenuhi jangkaan pelancong. Kegagalan memastikan kesahihan status halal, ketepatan maklumat atau keseragaman kemudahan boleh menjejaskan keyakinan pengguna. Oleh itu, pengukuhan pelancongan halal di Malaysia memerlukan penyelarasan antara pensijilan halal, standard hospitaliti, pengiktirafan MFAR, latihan sumber manusia dan pemantauan operasi.

Secara keseluruhannya, pelancongan halal menyediakan kerangka perkhidmatan yang memenuhi keperluan perjalanan pelancong Muslim, manakala hospitaliti Islam memberikan asas nilai dan etika dalam penyampaian perkhidmatan. Integrasi kedua-dua konsep tersebut dapat mewujudkan pengalaman pelancongan yang bukan sahaja patuh syariah, tetapi juga selamat, bersih, selesa, inklusif dan berintegriti. Pendekatan ini penting dalam memperkukuhkan pembangunan hotel patuh syariah serta mengekalkan kedudukan Malaysia sebagai destinasi pelancongan mesra Muslim yang berdaya saing di peringkat antarabangsa.

2.2 Konsep Hotel Patuh Syariah

Hotel patuh syariah merujuk kepada premis penginapan yang melaksanakan prinsip syariah secara menyeluruh dalam struktur pengurusan, operasi dan penyampaian perkhidmatannya. Pematuhan tersebut merangkumi penyediaan makanan dan minuman halal, kemudahan ibadah, pengurusan kewangan beretika, kawalan hiburan, penjagaan privasi, etika pekerja, keselamatan pelanggan serta pengurusan fasiliti. Skop hotel patuh syariah melangkaui penyediaan makanan halal dan kemudahan solat kerana turut melibatkan sistem tadbir urus, dasar organisasi, proses membuat keputusan dan kawalan operasi yang selari dengan kehendak syariah (Nik Abdullah et al., 2024; Wan Kamarudin et al., 2025).

Dalam aspek makanan dan minuman, pihak hotel perlu memastikan dapur atau restorannya mempunyai Sijil Pengesahan Halal Malaysia yang sah. Pematuhan tidak hanya melibatkan penggunaan bahan mentah halal, tetapi turut merangkumi proses penerimaan, penyimpanan, penyediaan dan penyajian makanan. Pengasingan bahan mentah, peralatan dan ruang penyimpanan perlu dilaksanakan bagi mengelakkan percampuran atau pencemaran silang. Pihak hotel juga perlu mempunyai prosedur serta sistem dokumentasi yang membolehkan sumber bahan dan tahap pematuhan halal dikenal pasti dan diaudit. Keperluan ini menunjukkan bahawa jaminan halal perlu disokong oleh sistem pengurusan yang konsisten dan bukan sekadar berdasarkan dakwaan pihak hotel (Jabatan Kemajuan Islam Malaysia, 2020a, 2020b).

Hotel patuh syariah juga perlu menyediakan persekitaran yang memudahkan tetamu dan pekerja melaksanakan tuntutan agama. Kemudahan tersebut termasuk arah kiblat yang tepat, sejadah, maklumat waktu solat, ruang solat dan tempat berwuduk yang sesuai. Selain itu, pihak pengurusan perlu memberikan pelepasan kepada pekerja Muslim untuk menunaikan solat fardu dan solat Jumaat. Garis Panduan MFAR 0001:2024 turut menetapkan beberapa keperluan berkaitan makanan halal, kemudahan solat, arah kiblat, kebersihan tandas dan pelantikan wakil MFAR yang berkelayakan (Islamic Tourism Centre, 2024).

Dari sudut tadbir urus, hotel patuh syariah memerlukan mekanisme pemantauan yang dapat memastikan prinsip syariah diterapkan secara konsisten. Pihak hotel boleh melantik penasihat syariah, pegawai syariah atau jawatankuasa dalaman yang bertanggungjawab menyemak dasar dan operasi hotel. Mekanisme tersebut penting bagi memantau pengurusan halal, kandungan hiburan, aktiviti pemasaran, etika pekerja, transaksi kewangan dan pengendalian aduan pelanggan. Audit dalaman, latihan berkala dan tindakan pembetulan juga perlu dilaksanakan bagi mengelakkan jurang antara polisi pengurusan dengan amalan sebenar di lapangan (Nik Abdullah et al., 2024; Wan Kamarudin et al., 2025).

Aspek kewangan turut menjadi salah satu komponen penting dalam hotel patuh syariah. Pengurusan kewangan hotel hendaklah dilaksanakan secara telus, adil dan bebas daripada unsur riba, gharar, penipuan serta penyalahgunaan aset. Harga bilik, terma tempahan, polisi pembatalan dan caj tambahan perlu dinyatakan dengan jelas kepada pelanggan. Pihak hotel juga perlu memastikan urusan perolehan, pelaburan, pembiayaan dan perlindungan takaful dilaksanakan secara beretika serta selari dengan kemampuan organisasi. Pendekatan ini dapat meningkatkan integriti pengurusan dan melindungi hak pelanggan, pekerja, pembekal serta pemegang kepentingan (Nik Abdullah et al., 2024).

Dalam aspek hiburan dan persekitaran, hotel patuh syariah perlu mengawal aktiviti yang bercanggah dengan prinsip Islam seperti perjudian, penyediaan minuman beralkohol dan hiburan yang melampau. Kandungan televisyen, program hiburan, penganjuran acara dan aktiviti promosi perlu dipantau supaya tidak mengandungi unsur yang boleh menjejaskan moral serta kesejahteraan pelanggan. Walau bagaimanapun, kawalan tersebut hendaklah dilaksanakan secara profesional dan inklusif tanpa menjejaskan layanan terhadap pelanggan bukan Muslim (Nik Abdullah et al., 2024; Wan Kamarudin et al., 2025).

Hotel patuh syariah turut memberikan perhatian terhadap etika dan kompetensi pekerja. Pekerja perlu dilatih mengenai pengurusan halal, layanan pelanggan berteraskan nilai Islam, kebersihan, keselamatan, privasi dan pengurusan aduan. Nilai seperti amanah, kejujuran, kesopanan, keadilan dan sikap menghormati pelanggan perlu diterapkan dalam budaya kerja organisasi. Penampilan dan komunikasi pekerja juga perlu bersesuaian dengan imej profesional serta nilai kesopanan. Hal ini menunjukkan bahawa pematuhan syariah tidak hanya berkaitan fasiliti fizikal, tetapi turut bergantung pada sikap dan tindakan individu yang menyampaikan perkhidmatan (Samori et al., 2023; Wan Kamarudin et al., 2025).

Walaupun bagaimanapun, konsep hotel patuh syariah masih menjadi perbincangan dalam kalangan pengkaji dan pengusaha industri kerana terdapat perbezaan tafsiran antara istilah hotel mesra Muslim dengan hotel patuh syariah. Hotel mesra Muslim lazimnya menyediakan kemudahan asas yang memenuhi keperluan pelancong Muslim seperti makanan halal, arah kiblat, sejadah dan ruang solat. Sebaliknya, hotel patuh syariah menerapkan prinsip syariah dalam keseluruhan struktur pengurusan, kewangan, sumber manusia dan kawalan operasinya. Dengan kata lain, hotel mesra Muslim menumpukan pemenuhan keperluan pelanggan Muslim, manakala hotel patuh syariah menuntut komitmen organisasi yang lebih menyeluruh.

Nik Abdullah et al. (2024) menjelaskan bahawa sebahagian pengusaha hotel hanya menumpukan elemen asas seperti makanan halal dan arah kiblat tanpa melaksanakan pematuhan syariah secara holistik. Perbezaan tahap pelaksanaan tersebut menyebabkan istilah hotel mesra Muslim, hotel halal dan hotel patuh syariah digunakan secara bertindih. Keadaan ini boleh mengelirukan pengguna serta menyukarkan pihak industri menentukan tahap pematuhan yang sepatutnya dicapai. Justeru, penggunaan sesuatu label perlu disokong oleh indikator, bukti dokumen dan proses penilaian yang jelas.

Selain itu, pengguna Muslim semakin menitikberatkan aspek integriti syariah dalam pemilihan hotel, termasuk jaminan makanan halal, kemudahan ibadah, penjagaan privasi, persekitaran yang sesuai untuk keluarga serta pengasingan atau penjadualan fasiliti tertentu (Eid & El-Gohary, 2022). Pengguna bukan sahaja menilai kewujudan kemudahan tersebut, tetapi turut mempertimbangkan konsistensi pelaksanaan dan kebolehpercayaan maklumat yang disampaikan oleh pihak hotel. Percanggahan antara promosi dengan amalan sebenar boleh menjejaskan keyakinan pelanggan terhadap integriti sesebuah hotel.

Oleh itu, pembangunan hotel patuh syariah memerlukan pendekatan yang komprehensif, sistematik dan boleh dinilai. Pendekatan tersebut perlu mengintegrasikan standard hospitaliti mesra Muslim, pensijilan halal, tadbir urus syariah, keperluan keselamatan serta prinsip Maqasid Syariah. Penyelarasan ini penting bagi memastikan hotel patuh syariah tidak hanya menampilkan identiti Islam secara simbolik, tetapi benar-benar melaksanakan perkhidmatan yang beretika, selamat, telus dan berorientasikan kemaslahatan pelanggan.

2.3 Maqasid Syariah dalam Industri Hospitaliti

Maqasid Syariah merupakan objektif utama syariah yang bertujuan merealisasikan kemaslahatan dan menolak kemudaratan dalam kehidupan manusia. Al-Ghazali (1993) menjelaskan bahawa kemaslahatan yang menjadi tujuan syariah merangkumi pemeliharaan lima perkara asas, iaitu agama, nyawa, akal, keturunan dan harta. Kelima-lima perkara tersebut tergolong dalam keperluan daruriyyat yang menjadi asas kepada kesejahteraan manusia di dunia dan akhirat. Sebarang perkara yang menjamin pemeliharaan kelima-lima unsur tersebut dianggap sebagai masalah, manakala perkara yang menjejaskannya dikategorikan sebagai mafsadah yang perlu dicegah.

Al-Shatibi (1997) turut menegaskan bahawa keseluruhan hukum syariah ditetapkan untuk memelihara kepentingan manusia melalui tiga peringkat keperluan, iaitu daruriyyat, hajiyyat dan tahsiniyyat. Daruriyyat merujuk kepada keperluan asas yang tanpanya kehidupan manusia akan mengalami kerosakan. Hajiyyat pula melibatkan keperluan yang menghilangkan kesukaran dan memberikan kemudahan, manakala tahsiniyyat merangkumi unsur kesempurnaan seperti kebersihan, keindahan, keselesaan dan akhlak yang baik. Menurut Auda (2008), pendekatan Maqasid Syariah perlu difahami secara holistik dan dinamik agar dapat diaplikasikan dalam pelbagai bidang kontemporari, termasuk ekonomi, pelancongan dan hospitaliti.

Dalam konteks industri hospitaliti, pendekatan Maqasid Syariah menjadi asas kepada sistem perkhidmatan yang menghubungkan pematuhan hukum dengan kesejahteraan pengguna, keselamatan, etika dan kelestarian. Penerapan Maqasid Syariah tidak seharusnya terbatas kepada pematuhan hukum secara formal atau penyediaan simbol keislaman semata-mata. Sebaliknya, pendekatan tersebut perlu mengambil kira kesan keseluruhan operasi hotel terhadap kemaslahatan tetamu, pekerja, pengusaha, masyarakat dan alam sekitar. Pendekatan ini membolehkan prinsip syariah diterjemahkan kepada domain operasi yang boleh diperhatikan, dinilai dan diaudit (al-Shatibi, 1997; Nik Abdullah et al., 2024).

Elemen pemeliharaan agama (*hifz al-Din*) merupakan keperluan asas yang perlu diberikan keutamaan dalam penyediaan perkhidmatan hospitaliti. Menurut al-Ghazali (1993) dan al-Shatibi (1997), pemeliharaan agama melibatkan usaha memastikan manusia dapat melaksanakan tuntutan agama serta dilindungi daripada perkara yang boleh menjejaskan pegangan dan pengamalan agamanya. Dalam operasi hotel, prinsip tersebut diterjemahkan melalui penyediaan makanan dan minuman yang halal, kemudahan solat, arah kiblat yang tepat, ruang berwuduk, maklumat waktu solat serta persekitaran yang tidak menghalang tetamu dan pekerja daripada melaksanakan kewajipan agama.

Pemeliharaan agama turut melibatkan aspek tadbir urus dan kawalan operasi. Hotel perlu memastikan dapur atau restorannya mempunyai Sijil Pengesahan Halal Malaysia (SPHM) yang sah, sumber bahan mentah dapat dikesan dan prosedur pengendalian halal dilaksanakan secara konsisten. Pihak pengurusan juga perlu melantik wakil atau pegawai yang mempunyai pengetahuan berkaitan keperluan syariah untuk memantau operasi, melaksanakan latihan serta menguruskan tindakan pembetulan. MFAR 0001:2024 turut mensyaratkan dapur atau restoran hotel mempunyai SPHM yang sah dan sekurang-kurangnya seorang wakil MFAR yang berkelayakan (Islamic Tourism Centre, 2024). Oleh itu, *hifz al-Din* tidak hanya diukur melalui kewujudan sejadah atau tanda arah kiblat, tetapi turut melibatkan integriti sistem pengurusan halal dan persekitaran hotel secara menyeluruh.

Pemeliharaan nyawa (*hifz al-Nafs*) pula berkaitan dengan usaha melindungi keselamatan, kesihatan dan kesejahteraan manusia. Al-Ghazali (1993) meletakkan pemeliharaan nyawa sebagai salah satu kepentingan asas yang wajib dijaga. Dalam industri hotel, prinsip ini diterjemahkan melalui penyediaan makanan yang bersih dan selamat, kebersihan bilik serta kawasan awam, kawalan makhluk perosak, keselamatan bangunan dan pengurusan kecemasan. Hotel juga perlu memastikan sistem penggera kebakaran, laluan kecemasan, alat pemadam api, kamera keselamatan dan prosedur pemindahan berfungsi dengan baik. Pematuhan terhadap keperluan BOMBA, Kementerian Kesihatan Malaysia, pihak berkuasa tempatan dan agensi keselamatan berkaitan menjadi bukti bahawa perlindungan nyawa dilaksanakan secara sistematik.

Selain keselamatan fizikal, *hifz al-Nafs* turut merangkumi kesejahteraan emosi dan psikologi tetamu serta pekerja. Layanan yang sopan, perlindungan daripada gangguan, pengurusan aduan yang berkesan dan penyediaan kemudahan kepada golongan rentan merupakan sebahagian daripada usaha menjaga maruah dan kesejahteraan manusia. Kemudahan akses untuk orang kurang upaya, warga emas, wanita hamil dan kanak-kanak juga perlu diberi perhatian. Justeru, pemeliharaan nyawa dalam hospitaliti merangkumi pencegahan risiko, perlindungan kesihatan dan penyediaan persekitaran penginapan yang selamat serta sejahtera (Auda, 2008; Nik Abdullah et al., 2024).

Pemeliharaan akal (*hifz al-'Aql*) merujuk kepada usaha melindungi kewarasan, pemikiran dan pertimbangan manusia daripada unsur yang boleh merosakkannya. Dalam konteks hotel patuh syariah, prinsip ini diterjemahkan melalui larangan terhadap alkohol, dadah, perjudian dan bahan terlarang. Pihak hotel juga perlu mengawal kandungan hiburan, program dan acara supaya tidak mengandungi unsur keterlaluan yang boleh menjejaskan moral dan kesejahteraan tetamu. Kawalan tersebut boleh dibuktikan melalui polisi tanpa alkohol, senarai semak minibar, garis panduan penganjuran acara dan sistem tapisan kandungan hiburan (Auda, 2008; Nik Abdullah et al., 2024).

Pemeliharaan akal juga boleh dilaksanakan secara positif melalui penyediaan persekitaran yang tenang, kondusif dan menyokong kesejahteraan mental. Pihak hotel boleh menyediakan bahan bacaan bermanfaat,

maklumat berkaitan destinasi halal, ruang rehat yang selesa dan komunikasi yang tidak mengelirukan pengguna. Latihan pekerja turut penting bagi memastikan mereka mempunyai pengetahuan untuk memberikan maklumat yang tepat berkaitan makanan halal, kemudahan ibadah dan polisi hotel. Hal ini menunjukkan bahawa *hifz al-'Aql* bukan sahaja melibatkan larangan terhadap bahan memabukkan, tetapi turut merangkumi usaha membina persekitaran yang menyokong pemikiran sihat dan pembuatan keputusan yang baik (Nik Abdullah et al., 2024; Wan Kamarudin et al., 2025).

Pemeliharaan keturunan (*hifz al-Nasl*) berkaitan dengan penjagaan institusi keluarga, maruah, privasi dan hubungan sosial yang selari dengan prinsip syariah. Dalam operasi hotel, prinsip ini boleh diterjemahkan melalui penyediaan persekitaran mesra keluarga, perlindungan kanak-kanak, kawalan akses ke bilik penginapan dan prosedur pengendalian aduan gangguan seksual. Reka bentuk bilik, bilik mandi dan fasiliti rekreasi juga perlu mengambil kira penjagaan aurat serta privasi tetamu (Auda, 2008; Nik Abdullah et al., 2024).

Hotel boleh menyediakan pilihan kolam renang, gimnasium atau spa yang berasingan, ruang persalinan tertutup atau jadual penggunaan fasiliti mengikut jantina. Walau bagaimanapun, pelaksanaannya perlu disesuaikan dengan kemampuan hotel dan keperluan pelanggan tanpa menimbulkan diskriminasi. Prinsip *hifz al-Nasl* turut menuntut pihak hotel melindungi data peribadi dan identiti tetamu, khususnya maklumat berkaitan pasangan, keluarga dan kanak-kanak. Pendekatan ini dapat mewujudkan persekitaran penginapan yang menjaga kehormatan, keselamatan dan keharmonian keluarga (Eid & El-Gohary, 2022; Nik Abdullah et al., 2024).

Pemeliharaan harta (*hifz al-Mal*) pula menekankan perlindungan hak milik, transaksi yang adil dan pengurusan sumber secara berintegriti. Dalam industri hotel, prinsip ini diterjemahkan melalui paparan harga yang jelas, terma tempahan yang telus, polisi pembatalan yang adil dan perlindungan barang milik tetamu. Hotel perlu menyediakan mekanisme bagi menguruskan kehilangan barang, tuntutan bayaran balik, aduan transaksi dan kes penipuan. Keselamatan data pembayaran dan maklumat peribadi pelanggan juga termasuk dalam ruang lingkup pemeliharaan harta (Auda, 2008; Nik Abdullah et al., 2024).

Pada peringkat organisasi, *hifz al-Mal* menuntut pengurusan kewangan yang bebas daripada penipuan, rasuah, riba, gharar dan penyalahgunaan aset. Pihak hotel perlu mengamalkan audit kewangan, kawalan dalaman, tadbir urus perolehan dan pengurusan sumber yang bertanggungjawab. Penggunaan air, tenaga, makanan dan bahan operasi secara berhemah juga penting bagi mengelakkan pembaziran. Oleh itu, pemeliharaan harta tidak hanya melibatkan keuntungan hotel, tetapi turut merangkumi perlindungan hak pelanggan, pekerja, pembekal dan pihak berkepentingan (Auda, 2008; Nik Abdullah et al., 2024).

Secara keseluruhannya, kelima-lima elemen Maqasid Syariah mempunyai hubungan yang saling melengkapi dalam pembangunan hotel patuh syariah. *Hifz al-Din* memastikan keperluan agama dipelihara, *hifz al-Nafs* melindungi keselamatan dan kesihatan, *hifz al-'Aql* menjaga pemikiran serta moral, *hifz al-Nasl* memelihara keluarga dan privasi, manakala *hifz al-Mal* menjamin keadilan transaksi serta perlindungan harta. Pengintegrasian kelima-lima elemen ini membolehkan konsep hotel patuh syariah diterjemahkan daripada perbincangan normatif kepada satu sistem operasi yang holistik, boleh dinilai dan berorientasikan kemaslahatan.

2.4 Cabaran Pembangunan Hotel Patuh Syariah di Malaysia

Walaupun industri hotel patuh syariah semakin berkembang selaras dengan peningkatan permintaan terhadap pelancongan mesra Muslim, pelaksanaannya di Malaysia masih berhadapan dengan beberapa cabaran. Antara cabaran utama ialah ketidakseragaman standard, regulasi dan tafsiran berkaitan tahap pematuhan syariah yang perlu dilaksanakan oleh pihak hotel. Istilah seperti hotel halal, hotel mesra Muslim dan hotel patuh syariah sering digunakan secara bertindih walaupun setiap konsep mempunyai skop pematuhan yang berbeza. Hotel mesra Muslim lazimnya menyediakan keperluan asas seperti makanan halal, arah kiblat, sejadah dan kemudahan solat. Sebaliknya, hotel patuh syariah melibatkan pematuhan yang lebih menyeluruh, termasuk tadbir urus syariah, pengurusan kewangan, etika pekerja, kawalan hiburan, penjagaan privasi dan keseluruhan operasi hotel. Ketidakjelasan ini boleh menyebabkan pengusaha melaksanakan pematuhan berdasarkan tafsiran masing-masing, sekali gus menyukarkan pengguna untuk menentukan tahap pematuhan sesebuah hotel secara tepat (Rahim et al., 2025; Wan Kamarudin et al., 2025).

Kewujudan MS 2610:2015 dan Garis Panduan MFAR 0001:2024 telah menyediakan panduan penting kepada industri hospitaliti mesra Muslim. Namun demikian, standard tersebut masih perlu diselaraskan dengan sumber pematuhan lain seperti Manual Prosedur Pensijilan Halal Malaysia, Sistem Pengurusan Halal Malaysia, peraturan MOTAC serta keperluan keselamatan, kesihatan dan pelesenan oleh pihak berkuasa berkaitan. Tanpa pemetaan yang jelas antara semua standard dan peraturan tersebut, pengusaha hotel mungkin berhadapan dengan pertindihan keperluan, kekeliruan dokumentasi dan kesukaran menentukan bukti pematuhan yang perlu disediakan. Keadaan ini menunjukkan keperluan terhadap satu kerangka bersepadu yang dapat menterjemahkan prinsip syariah kepada indikator operasi yang jelas, boleh diukur dan boleh diaudit.

Selain itu, faktor kos operasi turut menjadi cabaran utama, khususnya dalam penyediaan dan pengubahsuaian fasiliti patuh syariah. Pihak hotel mungkin perlu menyediakan surau yang sesuai, tempat wuduk, kemudahan rekreasi yang menjaga privasi, bilik atau ruang mesra keluarga serta sistem pengasingan atau penjadualan penggunaan fasiliti tertentu. Kos tambahan juga melibatkan proses mendapatkan dan mengekalkan pensijilan halal, penyediaan dapur halal, pengasingan bahan mentah dan peralatan, pelaksanaan prosedur sertu serta pemantauan rantaian bekalan. Di samping itu, pihak hotel perlu menanggung kos latihan pekerja, audit dalaman dan penyelenggaraan dokumentasi bagi memastikan pematuhan dapat dikekalkan secara konsisten. Beban ini mungkin lebih dirasai oleh hotel bersaiz kecil dan sederhana yang mempunyai sumber kewangan, tenaga kerja dan infrastruktur yang terhad (Samori et al., 2023; Wan Kamarudin et al., 2025).

Kekurangan tenaga kerja yang memiliki pengetahuan dan kemahiran berkaitan hospitaliti Islam juga boleh menjejaskan keberkesanan pelaksanaan hotel patuh syariah. Sebahagian pekerja mungkin memahami pematuhan syariah hanya dari sudut penyediaan makanan halal dan kemudahan ibadah, tanpa menyedari bahawa konsep tersebut turut melibatkan etika layanan, kebersihan, keselamatan, privasi, integriti, pengurusan aduan dan perlindungan harta pelanggan. Kekurangan latihan khusus boleh menyebabkan berlaku ketidakselarasan antara polisi pengurusan dengan amalan pekerja di lapangan. Pertukaran pekerja yang tinggi dalam industri perhotelan turut menyukarkan pihak pengurusan untuk mengekalkan tahap kompetensi dan kefahaman syariah secara berterusan. Oleh itu, latihan berkala, modul kompetensi serta pelantikan pegawai atau wakil yang bertanggungjawab memantau pematuhan syariah perlu diberikan perhatian (Islamic Tourism Centre, 2024; Wan Kamarudin et al., 2025).

Cabaran lain melibatkan persepsi masyarakat dan strategi pemasaran. Terdapat tanggapan bahawa hotel patuh syariah hanya sesuai untuk pelanggan Muslim, terlalu ketat atau kurang fleksibel dalam memenuhi keperluan pelancong antarabangsa. Persepsi tersebut boleh menyebabkan sesetengah pengusaha kurang yakin untuk mengetengahkan identiti patuh syariah kerana bimbang mengehadkan pasaran. Walau bagaimanapun, sebahagian besar nilai yang ditekankan dalam hotel patuh syariah, seperti kebersihan, keselamatan, privasi, layanan beretika, ketelusan transaksi dan perlindungan keluarga, bersifat sejagat dan boleh memberikan manfaat kepada semua pelanggan tanpa mengira agama. Justeru, strategi pemasaran perlu menjelaskan bahawa pematuhan syariah bukan bermaksud mengecualikan pelanggan bukan Muslim, sebaliknya menawarkan perkhidmatan yang lebih beretika, selamat dan bertanggungjawab (Nik Abdullah et al., 2024; Wan Kamarudin et al., 2025).

Secara keseluruhannya, cabaran pembangunan hotel patuh syariah bukan hanya melibatkan penyediaan fasiliti fizikal, tetapi turut merangkumi aspek standardisasi, tadbir urus, kos, kompetensi pekerja, persepsi pasaran dan pemantauan pematuhan. Oleh itu, pendekatan Maqasid Syariah boleh dijadikan kerangka yang lebih inklusif bagi menyelaraskan tuntutan agama dengan keperluan operasi industri. Melalui pendekatan ini, pematuhan hotel dapat dinilai berdasarkan sumbangannya terhadap pemeliharaan agama, nyawa, akal, keturunan dan harta. Pendekatan tersebut berpotensi memperkukuhkan pembangunan hotel patuh syariah secara lebih sistematik, boleh diukur dan mampan.

2.5 Bukti Semasa Isu Pematuhan Industri

Bukti semasa menunjukkan bahawa jurang antara promosi mesra Muslim dengan pematuhan yang disahkan masih berlaku. Pada Januari 2026, dua hotel lima bintang di Melaka dilaporkan tidak mempunyai Sijil Pengesahan Halal Malaysia (SPHM) dan dilarang mengiklankan pakej menggunakan istilah seperti “Bufet Ramadan” atau “Iftar Ramadan”. Dalam negeri yang sama, hanya 35 hotel dilaporkan mempunyai SPHM bagi tujuan promosi berkenaan (Mulup, 2026). Kes ini membuktikan bahawa status bintang atau reputasi hotel tidak boleh menggantikan bukti pensijilan halal yang sah.

Pada Februari 2025, Jabatan Agama Islam Sarawak turut menegaskan bahawa hotel atau premis makanan tanpa SPHM, termasuk permohonan yang masih dalam proses, tidak boleh menggunakan istilah berkaitan Ramadan yang boleh menimbulkan persepsi halal dalam iklan. Larangan tersebut dikuatkuasakan di bawah Akta Perihal Dagangan 2011 (Bernama, 2025). Pada skala lebih luas, JAKIM melaporkan penarikan 3,068 SPHM pada Oktober 2024 kerana pelbagai ketidakpatuhan syariah atau teknikal. Walaupun angka ini merangkumi pelbagai kategori premis dan bukan hotel sahaja, ia memperlihatkan bahawa pematuhan halal memerlukan pemantauan, audit dan tindakan pembetulan yang berterusan (Azman, 2024).

Kes-kes tersebut tidak membuktikan bahawa keseluruhan industri hotel gagal mematuhi syariah. Sebaliknya, ia menunjukkan risiko praktikal apabila label, promosi atau persepsi pengguna tidak disokong oleh bukti pensijilan dan mekanisme tadbir urus yang boleh diaudit. Justeru, model hotel patuh syariah perlu menggabungkan pengiktirafan mesra Muslim, pensijilan halal dan indikator operasi yang lebih menyeluruh.

3. METODOLOGI

Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif berbentuk kajian kepustakaan bagi membincangkan peranan Maqasid Syariah sebagai teras pembangunan hotel patuh syariah di Malaysia. Pendekatan kualitatif dipilih kerana kajian ini memberi penekanan terhadap analisis konsep, interpretasi literatur dan pemahaman secara mendalam berkaitan pelaksanaan hospitaliti halal dalam industri pelancongan Islam. Menurut Creswell dan Creswell (2018), pendekatan kualitatif sesuai digunakan bagi menghuraikan fenomena sosial dan memahami sesuatu isu berdasarkan perspektif konseptual serta interpretasi dokumen. Kaedah ini membolehkan dokumen dinilai secara sistematik bagi mengenal pasti makna, tema dan bukti yang berkaitan dengan persoalan kajian (Bowen, 2009).

Kaedah pengumpulan data dijalankan melalui analisis dokumen terhadap artikel jurnal, laporan industri, standard hospitaliti halal, dokumen polisi dan laporan media arus perdana yang boleh disahkan. Dokumen autoriti utama yang dianalisis ialah MS 2610:2015 Muslim Friendly Hospitality Services, Manual Prosedur Pensijilan Halal Malaysia (Domestik) 2020, Sistem Pengurusan Halal Malaysia 2020, Garis Panduan MFAR 0001:2024, portal semakan MOTAC serta laporan Global Muslim Travel Index. Laporan media 2024 hingga 2026 digunakan secara terbatas untuk membuktikan kewujudan isu semasa, manakala dokumen rasmi digunakan untuk membina indikator pematuhan.

Selain itu, kajian ini turut menggunakan pendekatan analisis kandungan bagi mengenal pasti tema utama berkaitan cabaran pembangunan hotel patuh syariah dan elemen Maqasid Syariah dalam industri hospitaliti. Analisis kandungan dilakukan melalui proses pengelasan data kepada beberapa tema utama seperti pemeliharaan agama (*hifz al-Din*), pemeliharaan nyawa (*hifz al-Nafs*), pemeliharaan akal (*hifz al-'Aql*), pemeliharaan keturunan (*hifz al-Nasl*) dan pemeliharaan harta (*hifz al-Mal*). Pendekatan ini membantu pengkaji memahami hubungan antara prinsip Maqasid Syariah dengan pembangunan model hotel patuh syariah secara lebih sistematik dan holistik.

Bagi memastikan kesahan analisis, sumber dipilih berdasarkan empat kriteria, iaitu kaitan langsung dengan hotel atau hospitaliti halal, kewibawaan penerbit, kebolehkesanan dokumen dan kemutakhiran. Literatur 2022 hingga 2026 diberi keutamaan, manakala sumber lama dikekalkan hanya bagi teori asas, kaedah analisis dokumen dan karya seminal. Triangulasi dibuat dengan membandingkan dapatan akademik, kehendak standard, garis panduan autoriti dan bukti industri semasa.

4. DAPATAN DAN PERBINCANGAN

4.1 Maqasid Syariah sebagai Asas Pembangunan Hotel Patuh Syariah

Pembangunan hotel patuh syariah memerlukan satu pendekatan yang lebih menyeluruh dan tidak hanya tertumpu kepada penyediaan makanan halal atau kemudahan ibadah semata-mata. Dalam konteks ini, pendekatan Maqasid Syariah dilihat mampu menjadi asas penting dalam memperkukuhkan pembangunan industri hospitaliti halal secara lebih sistematik dan lestari. Maqasid Syariah memberi penekanan terhadap penjagaan maslahat manusia melalui lima elemen utama iaitu pemeliharaan agama, nyawa, akal, keturunan dan harta (Auda, 2008).

Elemen pemeliharaan agama (*hifz al-Din*) misalnya dapat diterapkan melalui penyediaan kemudahan ibadah yang lengkap seperti surau, penunjuk arah kiblat, al-Quran dan jadual waktu solat di bilik

penginapan. Selain itu, pihak hotel juga perlu memastikan keseluruhan operasi perkhidmatan tidak melibatkan aktiviti yang bercanggah dengan syariah seperti perjudian, penjualan alkohol dan hiburan melampau. Pendekatan ini penting dalam mewujudkan suasana hospitaliti yang lebih selari dengan nilai Islam dan memenuhi keperluan pelancong Muslim (Islamic Tourism Centre, 2024).

Pemeliharaan nyawa (*hifz al-Nafs*) meliputi keselamatan kebakaran, kebersihan premis, keselamatan makanan, pengurusan kecemasan dan perlindungan kesihatan tetamu. Pematuhan perlu dibuktikan melalui sijil atau rekod pemeriksaan pihak berkuasa, log latihan kecemasan, rekod kawalan makhluk perosak, audit kebersihan dan tindakan pembetulan, bukan melalui dakwaan umum semata-mata.

Pemeliharaan akal (*hifz al-'Aql*) menuntut kawalan terhadap alkohol, perjudian, bahan terlarang dan kandungan hiburan yang bercanggah dengan syariah. Bukti pematuhan boleh merangkumi polisi tanpa alkohol, senarai semak minibar, tapisan saluran hiburan, kod etika acara serta rekod aduan dan tindakan susulan.

Pemeliharaan keturunan (*hifz al-Nasl*) menumpukan privasi, keselamatan keluarga dan etika pergaulan. Indikator lapangan termasuk pilihan fasiliti rekreasi berasingan atau jadual penggunaan mengikut jantina, kawalan akses bilik, perlindungan kanak-kanak, prosedur pengendalian aduan gangguan serta reka bentuk yang menjaga aurat dan privasi.

Pemeliharaan harta (*hifz al-Mal*) menuntut harga dan terma tempahan yang telus, kawalan transaksi, perlindungan barang tetamu, keselamatan data peribadi, pengurusan aset yang berintegriti dan penghindaran unsur riba, gharar serta penipuan. Bukti boleh disemak melalui polisi kewangan, audit dalaman, rekod pemulangan wang, kawalan akses data dan mekanisme aduan pengguna.

4.2 Cabaran Pelaksanaan Hotel Patuh Syariah Di Malaysia

Walaupun pembangunan hotel patuh syariah semakin mendapat perhatian, pelaksanaannya masih berhadapan dengan ketidakseragaman definisi, standard dan tahap perkhidmatan. Kajian mutakhir mendapati bidang ini masih terpecah dari segi regulasi, standardisasi, kemudahan dan penerimaan tetamu (Nik Abdullah et al., 2024; Rahim et al., 2025; Wan Kamarudin et al., 2025).

Kekeliruan antara hotel mesra Muslim dengan hotel patuh syariah menjadi lebih ketara apabila kemudahan asas seperti arah kiblat atau makanan yang dianggap halal digunakan sebagai gambaran pematuhan menyeluruh. MFAR ialah pengiktirafan khusus bagi pemenuhan keperluan pelancong Muslim, sedangkan hotel patuh syariah yang dicadangkan dalam artikel ini merangkumi tadbir urus, kewangan, sumber manusia dan kawalan operasi berteraskan Maqasid Syariah (Islamic Tourism Centre, 2024).

Cabaran seterusnya melibatkan kos operasi dan penyelenggaraan fasiliti patuh syariah. Pelaksanaan konsep hotel patuh syariah memerlukan komitmen kewangan yang tinggi khususnya dalam aspek latihan pekerja, pengasingan fasiliti tertentu, pengurusan makanan halal dan pemantauan pematuhan syariah secara berterusan. Pengusaha hotel juga perlu menyediakan sumber manusia yang mempunyai pengetahuan berkaitan hospitaliti Islam dan pengurusan syariah bagi memastikan operasi hotel dapat dilaksanakan dengan lebih berkesan (Samori et al., 2023; Wan Kamarudin et al., 2025).

Di samping itu, kekurangan tenaga kerja mahir dalam bidang hospitaliti Islam turut menjadi cabaran kepada industri hotel patuh syariah di Malaysia. Sebahagian pekerja hotel masih kurang memahami konsep hospitaliti Islam secara menyeluruh, termasuk aspek etika kerja, layanan pelanggan berteraskan Islam dan

pelaksanaan operasi halal. Kekurangan latihan kakitangan serta kesedaran terhadap keperluan hospitaliti patuh syariah boleh menjejaskan konsistensi pelaksanaan perkhidmatan. Oleh itu, pembangunan modal insan yang kompeten amat penting dalam memperkukuhkan industri hospitaliti halal negara (Wan Kamarudin et al., 2025).

Persepsi masyarakat terhadap hotel patuh syariah juga menjadi antara faktor yang mempengaruhi perkembangan industri ini. Terdapat segelintir pihak yang beranggapan bahawa hotel patuh syariah hanya sesuai untuk pelanggan Muslim tertentu dan kurang mesra kepada pelancong antarabangsa. Persepsi sedemikian sedikit sebanyak memberi kesan terhadap strategi pemasaran dan penerimaan industri hotel patuh syariah dalam pasaran global. Walau bagaimanapun, pendekatan Maqasid Syariah sebenarnya bersifat lebih inklusif kerana ia menekankan aspek kesejahteraan, keselamatan, kebersihan dan etika yang boleh dimanfaatkan oleh semua pelanggan tanpa mengira agama dan latar belakang.

4.3 Cadangan Penambahbaikan Pembangunan Hotel Patuh Syariah

Bagi memperkukuhkan pembangunan hotel patuh syariah di Malaysia, penyelarasan tidak semestinya menggantikan standard sedia ada. Sebaliknya, MS 2610:2015, MPPHM 2020, MHMS 2020, MFAR 0001:2024 serta keperluan MOTAC, PBT, BOMBA dan KKM perlu dipetakan kepada indikator Maqasid Syariah yang boleh dinilai secara konsisten.

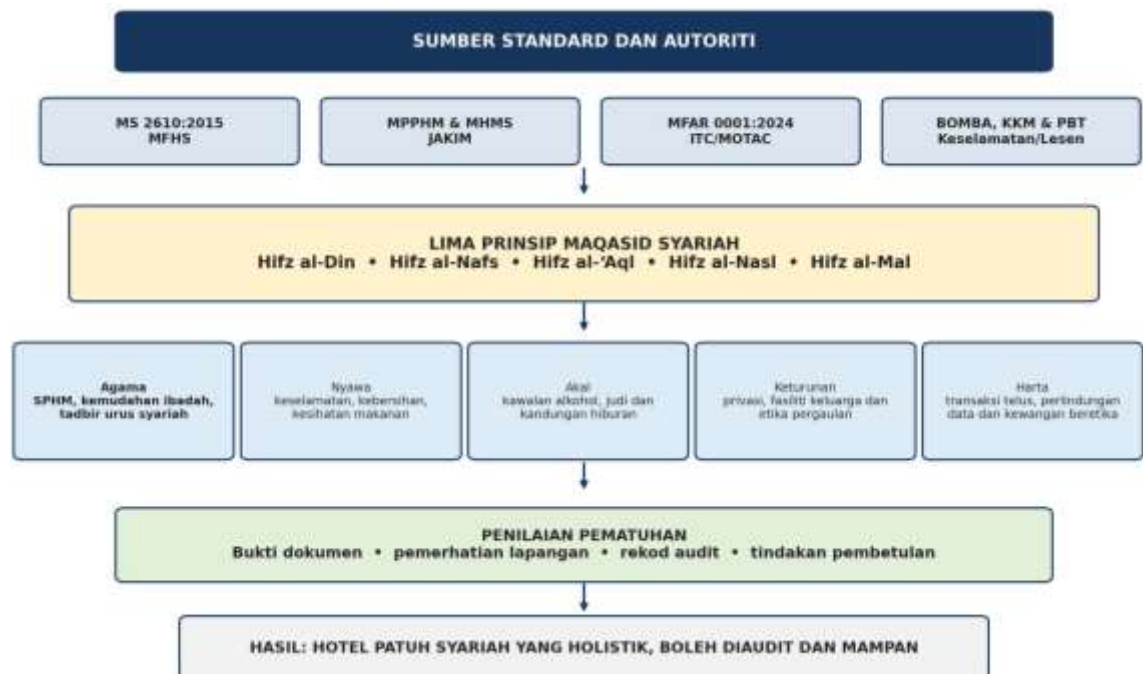
Selain itu, latihan dan pembangunan modal insan dalam bidang hospitaliti Islam perlu diperkasakan. Institusi pengajian tinggi dan badan latihan profesional disaran menyediakan program latihan berkaitan pengurusan hotel patuh syariah, etika hospitaliti Islam dan pengurusan operasi halal. Menurut Rahim et al. (2025), pembangunan tenaga kerja yang kompeten mampu meningkatkan kualiti perkhidmatan serta memperkukuhkan keyakinan pelanggan terhadap hotel patuh syariah.

Berdasarkan sintesis dokumen, artikel ini mencadangkan lima domain indikator sebagaimana dirumuskan dalam Jadual 1. Indikator ini ialah kerangka konseptual untuk penilaian sendiri dan audit awal; pemberatan skor serta nilai ambang perlu disahkan melalui kajian empirikal bersama pakar dan pemain industri.

Jadual 1. Indikator Konseptual Pematuhan Hotel Patuh Syariah Berteraskan Maqasid Syariah

Dimensi	Indikator operasi utama	Bukti pematuhan / sumber	Kaedah nilai
<i>Hifz al-Din</i>	SPHM sah; kemudahan solat dan kiblat; wakil/penasihat Syariah; prosedur sertu; tiada aktiviti bercanggah Syariah	SPHM/MYeHALAL; MFAR 0001:2024; polisi Syariah; rekod latihan dan audit	Ya/Tidak + bukti
<i>Hifz al-Nafs</i>	Keselamatan kebakaran; kebersihan; keselamatan makanan; kecemasan; akses OKU dan golongan rentan	Sijil/rekod BOMBA, KKM dan PBT; log latihan; audit kebersihan; rekod insiden	Patuh/Separa/Tidak
<i>Hifz al-'Aql</i>	Tiada alkohol, judi dan bahan terlarang; tapisan hiburan; persekitaran bebas mudarat	Polisi F&B dan acara; senarai minibar; log kandungan; rekod aduan	Ya/Tidak + rekod
<i>Hifz al-Nasl</i>	Privasi tetamu; fasiliti keluarga; pilihan pengasingan/jadual; perlindungan kanak-kanak; aduan gangguan	SOP privasi; kawalan akses; jadual fasiliti; polisi perlindungan; rekod aduan	Audit lapangan

Dimensi	Indikator operasi utama	Bukti pematuhan / sumber	Kaedah nilai
<i>Hifz al-Mal</i>	Harga telus; transaksi beretika; perlindungan aset dan data; kawalan penipuan; kewangan patuh Syariah	Terma tempahan; audit kewangan; log pemulangan; polisi data; rekod kehilangan	Samakan dokumen

Rajah 1. Kerangka Konseptual Model Hotel Patuh Syariah Berteraskan Maqasid Syariah

Sumber: Dibangunkan oleh penulis berdasarkan MS 2610:2015, MPPHM 2020, MHMS 2020 dan MFAR 0001:2024.

Kerjasama strategik antara kerajaan, badan pensijilan halal, institusi agama dan pemain industri juga perlu diperkukuhkan bagi memperluaskan pembangunan ekosistem hospitaliti halal negara. Sokongan dalam bentuk insentif, promosi pelancongan halal dan penyelidikan berkaitan hotel patuh syariah mampu membantu memperkukuhkan kedudukan Malaysia sebagai hab utama pelancongan halal dunia.

5. KESIMPULAN

Kesimpulannya, pembangunan hotel patuh syariah di Malaysia mempunyai potensi besar untuk terus berkembang selaras dengan peningkatan permintaan terhadap industri di peringkat global. Walau bagaimanapun, industri ini masih berhadapan dengan pelbagai cabaran termasuk ketidakseragaman

standard, kekangan operasi, kekurangan tenaga kerja mahir dan persepsi masyarakat terhadap konsep hotel patuh syariah. Sehubungan itu, pendekatan Maqasid Syariah dilihat mampu menjadi teras penting dalam pembangunan hotel patuh syariah yang lebih sistematik, holistik dan mampan. Penerapan elemen pemeliharaan agama, nyawa, akal, keturunan dan harta bukan sahaja dapat memastikan pematuhan syariah dalam operasi hotel, malah turut meningkatkan kesejahteraan pengguna, integriti perkhidmatan dan daya saing industri hospitaliti halal negara. Kertas konsep ini menyumbang kepada Kerangka Konseptual Model Hotel Patuh Syariah Berteraskan Maqasid Syariah yang menyepadukan standard dan sumber autoriti dengan lima domain indikator operasi. Kerangka ini membolehkan pengusaha hotel dan pembuat dasar menilai pematuhan melalui bukti dokumen, pemerhatian lapangan, rekod audit dan tindakan pembetulan. Kajian lanjutan perlu mengesahkan indikator, pemberatan dan ambang pematuhan melalui kaedah empirikal sebelum kerangka digunakan sebagai instrumen pensijilan atau penguatkuasaan.

6. PENGHARGAAN

Penulis merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada semua pihak yang telah memberikan sokongan, bantuan dan kerjasama secara langsung mahupun tidak langsung dalam menjayakan penulisan artikel ini. Penghargaan turut ditujukan kepada pihak institusi, para akademik dan penyelidik yang telah menyumbang idea serta pandangan berkaitan pembangunan hotel patuh syariah berasaskan Maqasid Syariah di Malaysia. Semoga hasil kajian ini dapat memberikan manfaat kepada pembangunan industri dan menjadi rujukan kepada penyelidik pada masa akan datang.

7. PENYATA KONFLIK KEPENTINGAN

Penulis mengesahkan bahawa tiada sebarang konflik kepentingan dalam pelaksanaan kajian dan penulisan artikel ini. Kajian ini dijalankan secara bebas tanpa melibatkan sebarang pengaruh kewangan, organisasi atau hubungan peribadi yang boleh mempengaruhi dapatan dan perbincangan kajian.

8. SUMBANGAN PENULIS

Siti Nur Husna Abd Rahman bertanggungjawab dalam penghasilan idea kajian, penyediaan kerangka konseptual, pengumpulan literatur, analisis data serta penulisan manuskrip artikel. Adibah Binti Bahori menyumbang dalam aspek penyeliaan akademik, semakan kandungan kajian, penambahbaikan metodologi serta pengesahan analisis berkaitan pembangunan hotel patuh syariah berasaskan Maqasid Syariah. Khairah Bt Ismail terlibat dalam semakan literatur, penyuntingan manuskrip serta penambahbaikan bahasa dan format penulisan artikel. Semua penulis telah membaca dan bersetuju dengan versi akhir manuskrip untuk diterbitkan.

9. PENGISYTIHARAN PENGGUNAAN AI

Penulis mengisytiharkan bahawa penggunaan teknologi kecerdasan buatan (Artificial Intelligence, AI) dalam penulisan artikel ini hanya melibatkan bantuan dari aspek penyusunan bahasa, semakan tatabahasa dan penambahbaikan gaya penulisan akademik. Walau bagaimanapun, keseluruhan idea, analisis, interpretasi data dan kandungan ilmiah artikel ini adalah hasil penulisan dan penelitian asli penulis sendiri.

Penulis juga telah menyemak dan mengesahkan ketepatan semua kandungan sebelum manuskrip dihantar untuk penerbitan.

10. PERNYATAAN ETIKA

Saya mengesahkan bahawa artikel ini telah mengikuti prinsip etika dan telah memperolehi kelulusan etika penyelidikan daripada jawatankuasa etika penyelidikan universiti.

11. RUJUKAN

- Al-Ghazali, A. H. (1993). *Al-Mustasfa min 'ilm al-usul*. Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah.
- Al-Shatibi, I. (1997). *Al-Muwafaqat fi usul al-shariah*. Dar Ibn 'Affan.
- Auda, J. (2008). *Maqasid al-Shariah as philosophy of Islamic law: A systems approach*. International Institute of Islamic Thought.
- Azman, N. N. A. (2024, October 12). JAKIM revokes over 3,000 halal certifications for non-compliance. *New Straits Times*. <https://www.nst.com.my/news/nation/2024/10/1118512/jakim-revokes-over-3000-halal-certifications-non-compliance-watch>
- Bernama. (2025, February 27). Non-halal certified outlets in Sarawak barred from using “Ramadan” in buffet promo. *The Star*. <https://www.thestar.com.my/news/nation/2025/02/27/non-halal-certified-outlets-in-sarawak-barred-from-using-ramadan-in-buffet-promo>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- CrescentRating. (2024). Mastercard-CrescentRating Global Muslim Travel Index 2024.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.
- Department of Standards Malaysia. (2015). MS 2610:2015 Muslim friendly hospitality services—Requirements. Department of Standards Malaysia.
- Eid, R., & El-Gohary, H. (2022). Muslim tourist perceived value in the hospitality and tourism industry. *Journal of Islamic Marketing*, 13(4), 920–938.
- Han, H., Al-Ansi, A., Olya, H. G. T., & Kim, W. (2024). Exploring Muslim travelers’ behavior and halal tourism development in the global hospitality industry. *International Journal of Hospitality Management*, 117, 103612.
- Islamic Tourism Centre. (2024). *Garis panduan pengiktirafan pelancongan dan hospitaliti mesra-Muslim (MFAR): Penarafan premis penginapan pelancong—Keperluan (MFAR 0001:2024, Semakan 01)*. <https://itc.gov.my/wp-content/uploads/2024/02/GARIS-PANDUAN-MFAR-0001-2024.pdf>
- Jabatan Kemajuan Islam Malaysia. (2020a). *Manual prosedur pensijilan halal Malaysia (domestik) 2020*.
- Jabatan Kemajuan Islam Malaysia. (2020b). *Sistem pengurusan halal Malaysia 2020*.
- Malaysia.gov.my. (2026). *Senarai hotel mesra Muslim*. <https://www.malaysia.gov.my/en/topics/senarai-hotel-mesra-muslim>

- Mulup, A. (2026, January 24). Dua hotel lima bintang tiada sijil halal dilarang iklan bufet Ramadan. Utusan Malaysia. <https://www.utusan.com.my/nasional/2026/01/dua-hotel-lima-bintang-tiada-sijil-halal-dilarang-iklan-bufet-ramadan/>
- Nik Abdullah, N. S., Basarud-din, S. K., Yahaya, S., Elias, N. H., & Mohd Najib, N. W. (2024). Exploring the Muslim-friendly hotel concept in Malaysia based on Maqasid Syariah perspective. *Journal of Management and Muamalah*, 14(2), 161–182. <https://doi.org/10.53840/jmm.v14i2.206>
- Rahim, N., Wan Ismail, W. R., Abdul Rahman, N., & Abu Bakar, A. R. (2025). A gap identification in Muslim-friendly hotel research in Malaysia: A systematic literature review approach. *Journal of Halal Science and Management Research*, 1(1), 143–156. <https://doi.org/10.24191/jhsmr.v1i1.8989>
- Samori, Z., Salleh, N. Z. M., & Khalid, M. M. (2023). Pelaksanaan hospitaliti halal dan pembangunan pelancongan mesra Muslim di Malaysia. *International Journal of Islamic Thought*, 23(1), 33–45.
- Wan Kamarudin, W. N. B., Dzia-Uddin, D. N., Sofiani, & Ritonga, R. M. (2025). Muslim-friendly hotels and hospitality practices: A comprehensive review of global trends and challenges. *International Journal of Social Science Research*, 13(2), 178–203.

© 2026 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

12. MAKLUMAT PENGARANG

Siti Nur Husna Abd Rahman merupakan pensyarah di Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA Cawangan Negeri Sembilan. Bidang kepakaran beliau meliputi bidang hospitaliti halal, Maqasid Syariah dan pengajian syariah kontemporari. Beliau aktif dalam penyelidikan berkaitan pembangunan hotel patuh syariah dan industri pelancongan halal di Malaysia. Email: snhusna@uitm.edu.my

Adibah Binti Bahori merupakan pensyarah kanan di Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA Cawangan Negeri Sembilan. Bidang penyelidikan beliau merangkumi pengajian Islam, syariah, pembangunan masyarakat dan isu-isu kontemporari berkaitan industri halal. Beliau turut aktif dalam penyelidikan dan penerbitan akademik berkaitan pembangunan hospitaliti Islam dan pelancongan halal. Email: adibabhahori@uitm.edu.my

Khairah Bt Ismail merupakan pensyarah di Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Pusat Asasi Universiti Teknologi MARA Kampus Dengkil. Bidang minat akademik beliau melibatkan pengajian Islam, pendidikan Islam dan pembangunan masyarakat Islam kontemporari. Beliau juga aktif dalam penulisan ilmiah dan penyelidikan berkaitan isu-isu semasa dalam pengajian Islam. Email: khair032@uitm.edu.my